

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku M.P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 30 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 lipca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego
kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 28 lipca 2015 r. oddalił apelację wnioskodawczyni M.P. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 22 października 2014 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 10 marca 2014 r. stwierdzającej, że wnioskodawczyni jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 1 czerwca 2013 r.

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że wnioskodawczyni w rzeczywistości nie zamierzała prowadzić działalności gospodarczej, a jedynie podjęła czynności pozorujące ją w celu uzyskania z systemu ubezpieczeń społecznych świadczeń związanych z macierzyństwem w wysokości niewspółmiernej do włożonych środków. Z poczynionych ustaleń wynika, że wnioskodawczyni przebywając na zwolnieniu lekarskim od stycznia do 5 czerwca 2013 r. z powodu zagrożonej ciąży, zarejestrowała w dniu 1 czerwca 2013 r.- będąc w ósmym miesiącu ciąży - działalność gospodarczą (poród nastąpił dnia 1 lipca 2013 r.), deklarując jako podstawę wymiaru składek kwotę 9.225,75 zł, przy jednoczesnym braku środków finansowych na pokrycie należności składowych, jako że w czerwcu 2013 r. wykonała tylko dwa zlecenia za łączną kwotę 900 zł, która nie jest nawet zbliżona do zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, ani nie wystarczała na pokrycie należnych składek. Wnioskodawczyni nie skorzystała przy tym z możliwości uiszczania preferencyjnej wysokości składek przez pierwszy okres działalności, co w świetle jej zeznań o braku środków własnych na rozpoczęcie działalności jest działaniem wewnątrznie sprzecznym, gdyby przyjąć, że faktycznie zamierzała przez długi czas prowadzić działalność gospodarczą. Zamiast tego zadeklarowała składkę w wysokości blisko 250% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Na tej podstawie Sądy obu instancji uznały, że działalność prowadzona przez wnioskodawczynię od dnia 1 czerwca 2013 r. nie spełniała wymogów z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.), ponieważ nie miała ona zamiaru ani w rzeczywistości nie prowadziła działalności gospodarczej w sposób stały i ciągły, a wykonane przez nią na rzecz jej znajomych oraz znajomych teściowej pojedyncze usługi fotograficzne, miały na celu jedynie pozorację takiego stanu rzeczy. O powyższym świadczy również fakt, że choć po zakończeniu urlopu macierzyńskiego wnioskodawczyni podjęła ponownie prowadzenie działalności gospodarczej, to jednak od razu skorzystała z preferencyjnej wysokości składki dla osób rozpoczynających prowadzenie własnej firmy. W konsekwencji tych ustaleń Sądy uznały, że nie zostały spełnione ustawowe przesłanki objęcia wnioskodawczyni ubezpieczeniem społecznym, wynikające z art. 6 ust. 1 pkt 5,

art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U z 2016 r., poz. 963 ze zm.).

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiodła wnioskodawczyni zaskarżając wyrok w całości. Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, a w przypadku stwierdzenia podstaw o uchylenie w całości również zaskarżonego orzeczenia Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do rozpoznania temu Sądowi w zmienionym składzie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, stosownie do art. 398¹⁶ k.p.c., a także o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania.

Skarga kasacyjna została oparta na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., tj. naruszenia przepisów prawa materialnego i prawa procesowego, a mianowicie:

1) art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przez jego błędne nie zastosowanie na skutek przyjęcia, że działalność gospodarcza skarżącej nie spełniła wymogów tego przepisu, co było konsekwencją uznania, iż nie miała ona zamiaru i w rzeczywistości nie prowadziła działalności gospodarczej w sposób ciągły i stały oraz w celu zarobkowym, a wykonane przez nią czynności miały jedynie na celu pozorację takiego stanu rzeczy;

2) art. 83 § 1 k.c. przez błędne zastosowanie i przyjęcia, że postępowanie skarżącej polegające na zgłoszeniu rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej miało na celu wyłącznie objęcie jej ubezpieczeniem z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej i w konsekwencji zapewnienia świadczeń z ubezpieczenia społecznego, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż jej działaniu nie można było przypisać cech pozorności, bowiem faktycznie ją wykonywała, co przynosiło wykazane w sprawie opodatkowane przychody;

3) art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, wyrażającą się tym, że zeznaniom świadków o faktycznym wykonaniu przez skarżącą zleceń (sesjach zdjęciowych), Sąd Okręgowy a w ślad za nim Sąd Apelacyjny nie nadał żadnego znaczenia ani nie wskazał z jakich powodów odmawia im znaczenia dowodowego.

Za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia jej oczywiste uzasadnienie, „ponieważ w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia wadliwie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza, jak i kontrolna tego sądu”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie od skarżącej na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca wskazuje na przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Tymczasem wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałoby stać się naruszeniem kwalifikowanym, widocznego na pierwszy rzut oka. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze przyjmuje się, iż oczywista zasadność skargi, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), a przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają

uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 oraz z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzecznictwo). Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774).

Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860 czy z dnia 29 września 2015 r., II PK 30/15, LEX nr 2019530).

Wymagania tego nie spełniają zawarte w skardze kasacyjnej ogólnikowe twierdzenia „o wadliwej realizacji zarówno funkcji rozpoznawczej, jak i kontrolnej tego sądu”, a należy mieć również na względzie, że skarżąca w żadnym miejscu nie wskazuje przepisu, na tle którego ma się ujawniać oczywiste uzasadnienie skargi, ani wywodu prawnego, który by wykazywał kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, pomijając już sam fakt braku wskazania tych przepisów.

Wskazać również należy, że kwestie, dotyczące ustalonych faktów, nie stanowią przedmiotu kontroli kasacyjnej, w związku z czym opartemu na tej podstawie wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą niedopuszczalne motywy (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego w oparciu o art. 98 k.p.c.